

COVID-19 PANDEMİSİNDE CİNSEL SAĞLIK VE ÜREME SAĞLIĞI SORUNLARINA EBE ODAKLI YAKLAŞIM

Ayşe Nur Ataş¹, Fatma Bay², Esra Kabakcı³

¹ Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü
² KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Ebelik Bölümü
³ Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

Yeni tip koronavirüs (covid-19) ilk olarak 31 Aralık 2019 tarihinde Çin'de etyolojisi bilinmeyen pnömoni vakası olarak bildirilmiştir. Sağlık sistemleri Covid-19 salgını nedeniyle enfekte kişilere bakım sağlamak ve artan talebi karşılamak zorunda kalmıştır. Bu durumun maternal-neonatal mortalite ve morbidite riskinde, karşılanmamış aile planlaması ihtiyacında, güvenli olmayan küretajların artması gibi cinsel ve üreme sağlığı hizmetlerinde önemli problemlere yol açacağı düşünülmektedir. Derleme makalesinin amacı pandeminin Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı üzerindeki etkisini vurgulamak, salgından kaynaklanabilecek problemleri ortaya koymak ve problemlerin çözümüne ilişkin tavsiyeler sunmaktır.

Cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakkı, acilen, adaletli ve devamlı olacak şekilde hizmet ve yatırım gerektiren, kamu sağlığı meseleleri içerisinde önem arz eden bir durumdur. Koronavirüs pandemisi, küresel olarak kadınların, kızların ve savunmasız nüfusun sağlığını, refahını ve ekonomik istikrarını orantısız olarak etkilemekte, mevcut Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı hizmetlerinde eşitsizliklere yol açmaktadır. Özellikle insan haklarında en az korunan kadın ve kızların Covid-19 nedeni ile zorluklar yaşaması muhtemeldir. Dolayısıyla ile pandemi dönemlerinde temel Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı hizmetlerindeki sorunların saptanması gerekmektedir.

Koronavirüs (Covid-19) salgınına öncelik verilmesi, Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı hizmetlerine ayrılan kaynakların salgına yönlendirilmesi ile anne ve çocuklar için mortalite ve morbidite risklerinin, karşılanmamış aile planlaması ihtiyacının, güvenli olmayan küretajların artmasına neden olabileceği beklenmektedir. Koronavirüs (Covid-19) salgını gebelikle ilişkili komplikasyonlar açısından risk oluşturabilmektedir. Hanede artan gerilimler nedeniyle partner şiddeti ve aile içi şiddet artabilmektedir. Kadınlar toplumdaki iş gücünün %70'ini oluşturmaktadır. Dolayısıyla erkeklerle oranla kadınların Covid-19'a yakalanma riskinin daha fazla olabileceği düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle de kadınlar hanede daha az söz sahibi olmakta, evde bakım sorumluluğunun büyük bir bölümünü gerçekleştiren kadınlar, hem iş hayatında çalışmak durumunda kalmakta hem de aile içindeki sorumluluğu daha da artmaktadır. Çocukların ve ailedeki diğer bireylerin bakımı nedeniyle kadınlar kendilerine uygun bakım yapamamaktadır.

Ebeler temelde anne ve çocuk sağlığı, üreme ve cinsel sağlık olmak üzere sürekli ve bireyselleştirilmiş şekilde kadınlara işbirliği içinde olan, bilim ve sanatı birleştiren sağlık hizmetlerindeki kilit insan gücüdür. Hiç şüphesiz pandemi sürecinde de ebeler etkin rol oynamaktadır. Bu nedenle ebelerin, pandemi dönemlerinde görev alanlarında çalışması ve görev alanında çalışan ebelerinde riskli grupların belirlenmesi, Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı hizmetinin ulaştırılması için daha fazla çaba göstermesi kaçınılmazdır. Böylece pandeminin kadınlar, aileler ve toplum üzerindeki yıkıcı etkileri olabilecek sağlık sistemi aksaklıkları önlenebilir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Pandemi, Üreme Sağlığı, Cinsel Sağlık, Ebelik